23758/P

55151

# DISSERTATIO MEDICA
## DE ANGINA INFLAMMATORIA

Quam, Deo duce & auſpice Dei-parâ, in Auguſtiſſimo Ludovicæo Medico Monſpelienſi tueri conabitur,

*AUCTOR*,

Augustinus Furnon, Anicæus olim apud Velaunos, nunc in Partitione quæ dicitur *Département de la Haute-Loire*, Liberalium Artium Magiſter, & in celeberrimâ Monſpelienſi Univerſitate Medicinæ Alumnus; pro trimeſtri Aprilis anni 1791.

*Pro Baccalaureatûs gradu conſequendo.*

.... Doctâ plus valet Arte malum.
Ovid. *Lib.* I.

MONSPELII,
Ex Typis Josephi-Francisci Tournel, Univerſitatis Medicinæ Typographi & Bibliopolæ,
1791.

*Has in Arte medicâ primitias in æternum amoris & reverentiæ monumentum,*

OPTIMÆ ET CARISSIMÆ

# MATRI SUÆ

Dicat, vovet & conſecrat

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

Obſequentiſſimus nec-non beneficiorum memor filius

A. FURNON.

# DISSERTATIO

## MEDICA

## DE ANGINA INFLAMMATORIA.

MORBUS quem græci *Synanchen* & *Cynanchen* dixere, latini vocant *anginam*. Inter varias ejus ſpecies, frequens & periculoſa inflammatoria, aliis ſub nomine veræ, ſeù legitimæ, cognita. Suffocantur etenim ægri hoc morbo laborantes intrà paucos dies; quinimò intrà paucas horas, niſi promptâ manu in auxilium advocentur remedia efficaciſſima quæ illum debellare queant. Aliquandòque tamen adeò gravis eſt, ut remediorum

potentiſſimorum efficaciam effugiat, & æger invitâ arte experti medici, poſt varios cruciatus intolerabiles, miſerrimè è medio tollatur.

Angina inflammatoria definitur impedimentum ſeù difficultas reſpirandi aut deglutiendi cùm dolore, calore, & tumore conjuncta, procedens ab inflammatione partium deglutitioni & reſpirationi inſervientium, ſuprà pulmones & ſtomachum poſitarum: in hâc modò velum palati pendulum, uvula, tonſillæ, muſculi oſſis hyoïdis, & maxillæ, & linguæ radix; modò pharynx, & ſuperior œſophagi pars; modò larynx atque aſperæ arteriæ initium inflammantur. Quandòque etiam plures harum partium ſimùl eodemque tempore laborant.

Anginæ inflammatoriæ magis ſubjacent juvenes plethorici, victui lauto & calefacienti, aut vinoſis liquoribus maximè dediti, exercitatores: mares ideò frequentiùs quam feminæ, & præſertim pilos flavos aut rufos notante *Sydenham* habentes; & potiſſimùm ii qui jàm ſemel eâdem laboraverint.

Innumereræ ſunt cauſæ quæ huic morbi anſam dare valent. De præcipuis tantùm hic ſermo erit. Tales ſunt impedita tranſpiratio, & cujuſcumque excretionis conſuetæ ſuppreſſio; frigoris & caloris ſubitæ mutationes; corporis exercitatio vehemens;

equitatio vento in faciem ex adverſo ſpirante ; aër per rimas anguſtas, aut portas oppoſitas frigidus, præſertim collo illapſus ; cantus, declamatio, vociferatio, tubarum inflatio, præſertim in aëre frigido ; alimenta, acria venena, aut medicamenta ingeſta, aut inſpirata ; tuſſis vehemens aut creber vomitus ; metaſtaſes materiæ cujuſcumque ; peculiaris aëris conſtitutio ; miaſma epidemicum, &c.

Cognoſcitur malum ex deglutitione vel reſpiratione impeditâ, pulſu celeri, duro, ſiti, dolore, rubore faucium, urinâ rubrâ, variiſque ſymptomatibus pro diverſitate partium affectarum.

Peculiare nomen accepit angina ratione loci diverſi quem occupat : hinc *tonſillaris*, *pharyngea*, *œſophagea*, *laryngea*, *trachealis*, & ex his *compoſita* profluunt.

*Tonſillaris* nomine inſignitur ea in quâ tonſillæ velum palati pendulum, uvula, linguæ, baſis, muſculi, glandulæ, membranæque harum partium inflammantur. Sequentibus ſignis eruitur ejus diagnoſis. Febri continuâ vehementi cùm faciei rubore comitatur. Reſpiratio eſt incommoda, difficilis, per nares nulla vel parva : ſi ore aperto, & depreſsâ ope cochlearis linguâ fauces inſpiciantur, tumor & rubor ſanguineus ubique apparet qui

quandòque in collo conſpicitur : dolor ingens ibidem percipitur in aurem per tubam euſtachianam protenſus ; cibi deglutiendi per os redeunt ; fauces areſcunt, ſed frequentiùs viſcidâ, mucosâ, tenacique pituitâ opplentur : non rarò etiam crepitationis ſenſus in aure inter deglutiendum perſentitur cui ſurditas accedit.

Si pharinx & œſophagi ſive gulæ ſuperior pars inflammatione corripiuntur, id mali inſpectis faucibus illicò in conſpectum venit. Reſpiratio eſt ſat commoda, deglutitio dolens, impoſſibilis, deglutienda per nares redeunt, eadem in aſperam arteriam impulſa aut illapſa tuſſim violentam exſuſcitant.

In larynge inflammato ſymptomata ſequentia animadvertuntur. Vox eſt acutiſſima, ſtridula, tuſſis accedit ſicca & ferè ſuffocans ; dolor ſummus, non ex deglutitione quæ tùm libera eſſe ſolet, ſed ex elevatione laryngis percipitur in deglutiendo ; reſpiratio parva, rara, ſtertoroſa.

At ubi aſperam arteriam ſivè tracheam potiùs quam laryngem obſidet inflammatio, tunc oritur ibi tumor, calor, dolor, febris acutiſſima exardeſcit, nulla adſunt ſigna externa, ſed tactu compreſsâ tracheæ fiſtulâ acerbius dolet, quo potiſſimùm mali ſedes detegitur. Vox eſt acuta, clan-

goſa, ſibilans; inſpiratio acutè dolens; reſpiratio parva, frequens, erecta cùm ſummo molimine; pulſus ob circulationem ſanguinis per pulmones difficilem mirè & citò vacillans; tuſſis plerùmque permoleſta ægrum vexat.

Verùm ſi ſolos muſculos elevando oſſi hyoïdi inſervientes inflammatio teneat, plerùmque tantùm teſte illuſt. *Quarin* in uno latere talis affectus hæret. Inſpectione faucium factâ, nullus ſæpè tumor apparet, quia muſculi illi profundiùs locantur. Diſtinguitur hæc anginæ ſpecie à præcedentibus, quod reſpiratio ſatis libera maneat, neque acuta adeò & clangoſa vox ſit.

Ex prædictis ſymptomatibus attentè obſervatis cujuſlibet ſpeciei evidens & certa eruitur diagnoſis. Ad prognoſim verò inſtituendam, maxima ratio habenda eſt mali vehementiæ, loco affecto, conditioni ægri, conſtitutioni tandem epidemicæ.

Inutilè forsàn non erit dicere quod angina infl. eoſdem habeat terminos ac cæteræ inflammationes; terminatur etenim reſolutione, ſuppuratione, gangrænâ & ſcirrho.

Reſolutionem ſperare licet, ubi inflammatio ſatis brevis, humores blandi, &c. per copioſum ſalivæ viſcidæ excreatum, ſudorem, urinam multam & coctam.

Inflammatio laryngis maximè periculoſa eſt, timendum enim ne à tumore ſubitò ſuffocetur æger periculum verò magis augetur, quo propinquiùs malum glottidi eſt.

Aſperæ arteriæ inflammatio, omnium rarior, eſt quoque omnium peſſima. Subitò enim homines è medio tollit, quod *Sydenham* paucis nonnunquam horis fieri monet.

Quæ uvulæ tonſillis, &c. accidit, quæque aliis frequentior eſt, minùs infert periculi, & rarò lethalis eſt ait illuſt. *Quarin* niſi peſſimè tractetur. Tonſillæ etenim, inquit, extrorſum adtolli poſſunt, & versùs oris cavum prominulæ inveniuntur. Hinc minùs timendum ne reſpiratio impediatur

Notandum verò quod quandòque lingua adeò inflammatur, maximè circà ejus radicem, ut nonnunquàm ſuffocationem minitetur.

Verſatur in ſummo periculo æger, ſi plures partes ſimùl inflammantur. Peſſima prognoſis inſtituenda ubi impedito reditu ſanguinis in jugulares externas, tumor ingens vultus, oculi prominentes, ſenſus hebetes, & ſtertor obſervantur. Hæc ſunt ipſiſſima verba jam laudati *Quarin*.

Perniciem exitiumque extremum expectari licet, ubi collum, ſivè cervix, fauces-ve nullum tumorem

aut ruborem oſtendunt. Auctor *coacarum prænotionum* eodem die, ad ſummum tertio has anginas enecare ſcribit, ſic inquiens : *anginæ quæ nec in cervice, neque in faucibus quidquam conſpicuum edunt, ſuffocationem vehementem & ſpirandi difficultatem inferunt, atque eodem die aut tertio occidunt* (1).

Idem dicendum de tumoribus quæ ſinè bonis ſignis evaneſcunt, neque ad exteriora convertuntur; in illo enim caſu metuenda eſt materiæ morbificæ ad caput, ad pulmones ad hypocondria converſio, quod fieri nequit, niſi cùm ſummo ægrotantis diſcrimine.

Verùm ſi iſta defuerint, aut iis contraria evenerint, ſpes erit ſalutis recuperandæ. *Hinc*, ait *Hippocrates ab anginâ detento tumorem in collo fieri bonum : foras enim morbus vertitur* (2). Item bonum eâdem de causâ aſſeverat, ſi *tumor*, & *rubor in pectore & collo prorumpat.* Illud enim denotat bonâ metaſtaſi materiam inflammatoriam ad exteriora tranſire.

Anginæ inflammatoriæ curatio, remediis quæ

---

(1) Coac. lib. V ex *Jacotii*, recentione & editione.
(2) Aph. 37, ſect. VI.

humorum motum & copiam minuunt, atque à ſuperioribus derivant promovenda. Sed in eorum adminiſtratione ratio ſemper habenda eſt ætatis ſubjecti, morbi vehementiæ, &c. *extrema extremis*, ut aïunt. Hinc in ſpecie quæ laryngem aut tracheam tenet, ſtatim venæ-ſectio audax, larga inſtituenda, recrudeſcente malo ſubitò repetenda. In brachio primùm, dein in pede inſtituatur phlebotomia, non verò in venis raninis, ut multi commendant, nàm monente *Huxam*, venæ ſub linguâ non ſatis ſanguinis in vehementi anginâ fundunt.

Sin harum venarum ſectio non ſatis profecerit, ſanguis e jugulari venâ, ſi fieri poſſit, extemplò mitti debet, quò nihil præſtantiùs ad imminuendam in proximis partibus ſanguinis congeſtionem (*Burſerius*).

Ad eumdem ſcopum adhibendæ veniunt cucurbitulæ ſiccæ, ſed meliùs cruentæ, cervici poſteriori, colli lateribus, aut ſubter mento, aut ſcapulis, incisâ altiùs cute, nec-non pediluvia, epiſpaſtica ut ſemen ſinapi, veſicatoria brachiis, femoribus, cruribus pedibuſque admota; imò circà partem affectam: ex his potentiſſima revulſio materiæ morbificæ expectanda.

Effectum quoque revulſivum expectare licet, ex

antiphlogiſticis alvum moventibus, ut ſunt, v. g. manna, ſerum lactis tamarindinatum addito pauco nitro, poſito quod æger deglutire valeat; at ſi deglutitio impoſſibilis eſt, clyſmata in uſum vocanda, acriora verò & ſæpiùs repetenda, partim ut revulſio fiat, partim ut corpus depleatur (*Quarin*).

Intereà jubendum ut vapores infuſi florum ſambuci, quibus etiam additur modica aceti quantitas inſpirentur; loca inflammata directi adluere valent, hinc multùm proſunt, ſed monente, ill. *Burſerio* cavendum ne nimiùm calidi aut nimiùm irritantes ſint.

Commendantur & etiam gargariſmata ex ſyrupo mororum, decocto hordei cùm melle roſaceo & ſale prunellæ, cùm hâc cautelâ adhibitâ ut ne nimiùm in ore agitentur, alioquin partes inflammantur.

Diæta inſtituatur tenuis, refrigerans, ex decoctis ſeminibus farinoſis admodùm dilutis, ſero lactis, aquâ pulli, & ſimilibus: ubi verò via deglutitionis impeditur, clyſmatibus nutrientibus ex lacte vel jure carnium confectis utendum, priùs lotis inteſtinis craſſis enemate purganti. Si ſitis ingens ægrum vexat, acida mineralia multùm diluta pro potu commendat, *Quarin* præcipuè in inflammatione linguæ uvulæ &c.

in aliis ſedulò abſtinendum, cum ejuſmodi meraca acida minimè perferre valeant.

Febre jàm mitigatâ per venæ-ſectionem & apta remedia, ſi angina perſeverat, nec ſigna ſuppurationis adſint, tùnc præſentiſſimum, & ferè unicum auxilium præbet prudens, & cauta partium ſcarificatio, quâ ſanguine effluente, citiſſimè detumeſcunt.

Interdùm negligenda haud ſunt ea quæ extrinſecùs adhibita levando morbo adjutrices manus conferre creduntur. Hinc partes externæ, ut collum, cervix, cataplaſmatibus emollientibus perpetuò involvendæ. Uſitatiſſima, ad id eſſe ſolent decocta ex malvâ, altheâ, parietariâ, ſeminibus lini, fœnu græci, floribus ſambuci, meliloti, &c. atque ex his cataplaſmata quoque parantur, addito oleo quodam pingui veluti nympheæ, violarum, roſarum, aut ſimili.

At ubi jàm ingens ſubitæ ſuffocationis metus incumbit, ut quandòque evenit in graviori laryngis inflammatione, ad bronchotomen per ſe nec difficilem nec periculoſam deveniendum eſſe ſine morâ exiſtimamus, verùm hæc operatio, inquit *Quarin*, tantùm inſtituenda tumore inaflammatorio, vel circà laryngem, vel in parte ſuperiori aſperæ arteriæ hærente, ut infrà locum affectum ſectio fieri poſſit.

varia ſunt adhùc momenta ſedulò perpendenda in ejus inſtitutione quæ hìc locum habere non valent propter paginarum volumen, legantur auctores qui de eâ perfunctoriè tractarunt. Utiliſſima præcepta apud *Van-Swieten* & *Huxam* reperiuntur. Reſtant mihi quædam dicenda de variis ſolutionibus quas ſuſcipit angina inflammatoria quando in reſolutionem non abit. Hæc paucis explanabo.

Cùm ergò ad ſuppurationem vergit invitâ adminiſtratione remediorum reſolventium, nec criticâ evacuatione aut metaſtaſi ſolvitur, quod cognoſcitur per durationem, imò incrementum ſymptomatnm inflammatoriorum; doloris ſcilicet obſcurioris, febris cùm pulſationis ſenſu in parte læsâ, pulſus mollioris, quibus accedit rubedo partium minùs intenſa, tumor mollior, cùm puncto ut-plurimùm albo dein apparente, tùnc ei quantùm fieri poteſt favendum. Locus ubi ſuppuratio fit, vaporibus, collutoriis, cataplaſmatibusque emollientiſſimis aſſiduè humectandus fovenduſque eſt. Pure demùm confecto, abceſſus, ſi ſponte qnod ſæpè fit, non rumpatur, pharyngotomo aperiendus.

Notandum verò quod ubi tonſillæ pluries & ſæpè inflammationi obnoxiæ fuerunt, nec unquam perfectè detumuerunt, & facilè in eandem levi ex

cauſâ relabi ſoleant ; tunc ſi eas inflammatio occuparit, non maturè nimis aperiendæ ſunt, ſed expectandum donec ſuppuratio omnem duritiem & tumorem conſumpſerit : ſic enim non ſolùm earum ſcirrhoſa induratio, verùm etiam ad inflammationem nimia proclivitas averti ſolet.

Strenuè promovenda ſuppuratio, inquit *Quarin*, & abceſſus diſponendus ut antrorſum rumpatur; nam, ſubjungit, hujus retrorſum verſus fauces ruptura, periculum facit ne pus in glottidem labatur, cùm ſummo ſuffocationis diſcrimine. aperto, vel ſponte rupto abceſſu, ſufficientem judicat aquam, *Burſerius*, ex hordeo decocto cùm melle mixtam, ut ulcus leniter detergeatur.

Gangræna anginæ inflam. ſuperveniens, ſigna ſequentia præbet. Pulſus ſunt debiles, inæquales, parvi; color faucium ex rubro in lividum, aut nigrum mutatur, aut ſummopere albidum ac pallidum; tumor ſubſidet, dolor ceſſat, fœtor ingens oris adeſt, facies eſt cadaveroſa, frigus partes extremas poſſidet; deglutitio tandem & reſpiratio faciliores fiunt. His præſentibus nulla ampliùs ſpes ſalutis remanet. Initio morbi ad antiſeptica intùs & extùs ſumpta confugiendum. Apud quoſdam auctores multùm laudatur camphoræ, kinæ-kinæ,

alkali volatilis uſus, ſed plùs nocent quam proſunt illa remedia, niſi ſummâ cùm prudentiâ adhibeantur. Virtute etenim acri & irritante gaudent, & ideò cavendum ne inflammationem adaugeant. Ut coerceatur gangrænæ progreſſus, adhibenda venit gargariſatio ex rutâ, ſcordio, cum melle roſarum, addito pauco ſpiritu acido ſalis marini, vel volatili ſalis ammoniaci. His verò non proficientibus, manibus acceſſu dato, partes affectæ ſcarificandæ.

Rarius evenit ut angina inflam. in ſcirrhum degeneret; id verò ſi unquam incidat, glandulæ, & præſertim tonſillæ, præ cæteris partibus, hoc malo tentantur.

Recenti morbo frictiones, aceti vapores, & emplaſtra laudantur; ſi hæc non proficiant, ſcirrhus chirurgi manu facile, & ſine periculo exſcindi poterit, aut crebris ſcarificationibus paullatim deteri, & ſuppuratione inductâ conſumi. (*Van-Swieten*).

Celebriora planè artis auxilia quæ ad anginam inflam. curandam adhibentur, indigitavi, quamquam nec omnia ſemper, nec in quâvis ejus ſpecie neceſſaria reputantur. Leviores enim faucium, epiglottidis & tonſillarum inflammationes, paucioribus, mitioribuſque adjumentis diſcutiuntur.

*F I N I S.*

# ARGUMENTABUNTUR

*ILLUSTRISSIMI PROFESSORES REGII.*

D. PAULUS-JOSEPHUS BARTHEZ, *Univerſitatis Cancellarius.*

D. GASPARDUS-JOANNES RENÉ, *Decanus.*

D. ANTONIUS GOUAN, *Pro-Decanus.*

D. FRANCISCUS BROUSSONET.

D. FRANCISCUS VIGAROUS.

D. HENRICUS-LUDOVICUS BRUN.

D. HENRICUS FOUQUET.

D. JOANNES - BAPTISTA - TIMOTHEUS BAUMES.